

Ambasciata d'Italia
Sofia

Convegno Internazionale
140 anni di Relazioni Diplomatiche
Italia – Bulgaria
1879-2019

Международен форум
140 г. дипломатически отношения
Италия – България
1879-2019

Estratti Interventi e Biografie Relatori
Резюмега на презентациите и биографични
справки за лекторите

Sofia 27 settembre 2019
София 27 септември 2019

Opuscolo a cura di Stefano Baldi

Traduzioni: Elza Hadjiyska

CONVEGNO INTERNAZIONALE 140 anni di Relazioni Diplomatiche ITALIA - BULGARIA

МЕЖДУНАРОДЕН ФОРУМ 140 години дипломатически отношения ИТАЛИЯ – БЪЛГАРИЯ

Relatori / Лектори

Arianna Arisi Rota (Università di Pavia)
Stefano Baldi (Ambasciata d'Italia a Sofia)
Alberto Basciani (Università Roma Tre)
Antonello D'Alessandri (Università Roma Tre)
Francesco Guida (Università Roma Tre)
Luciano Monzali (Università di Bari)

Пенка Данова (Институт по балканистика към БАИ)
Светлозар Едъргов (Институт по балканистика към БАИ)
Дария Карапеткова (Софийски университет)
Александър Костов (Институт по балканистика към БАИ)
Ивайло Начев (Институт по балканистика към БАИ)
Кирил Топалов (Софийски университет)

Traduzione simultanea in italiano e bulgaro / Симултaнен превод на италиански и български език

27 settembre 2019

9:00 - 12:30 e 14:00 - 17:00

Grand Hotel Sofia
via „Gen. Gurko“ I, Sofia

27 септември 2019

9:00 - 12:30 и 14:00 - 17:00

Гранд Хотел София
ул. „ген. Гурко“ I, София

Registrazione per la partecipazione / За регистрация за участие : sofia.eventi@esteri.it
Per ulteriori informazioni: / За допълнителна информация: www.ambsofia.esteri.it

Si ringraziano / С благодарности на

140 ANNI DI RELAZIONI DIPLOMATICHE FRA ITALIA E BULGARIA

Nel 2019 ricorrono i 140 anni dall'avvio delle relazioni diplomatiche fra Italia e Bulgaria.

La storia di queste relazioni iniziò il 3 luglio 1879 quando Domenico Brunenghi venne accreditato presso il principe Alessandro I di Bulgaria in qualità di reggente l'agenzia e Consolato in Sofia. Da allora sono stati 36 i diplomatici italiani che, a vario titolo, hanno ricoperto l'incarico di Capo Missione dell'Ambasciata d'Italia a Sofia

Tra gli eventi organizzati per celebrare questo importante anniversario vi è un Convegno internazionale di storici organizzato dall'Ambasciata d'Italia a Sofia in collaborazione con l'Istituto di Studi Balcanici e Centro di Tracologia dell'Accademia Bulgara delle Scienze (ISB&CT-ABS) nel quadro del suo progetto di ricerca con il Dipartimento di Scienze Politiche dell'Università di Roma Tre.

Il Convegno si terrà a Sofia il 27 settembre 2019 dalle 9.00 alle 12.30 e dalle 14.00 alle 17.00 presso il Grand Hotel Sofia (Ul. Gen. Gurko, 1). I lavori, che si svolgeranno in bulgaro e in italiano, saranno aperti al pubblico che dovrà registrarsi anticipatamente scrivendo all'indirizzo: sofia.eventi@esteri.it

Il Convegno sarà un'occasione per riflettere e approfondire alcuni aspetti storici delle relazioni bilaterali fra i due Paesi a partire dal 1879 ad oggi grazie al contributo di illustri studiosi italiani e bulgari.

Interverranno nel corso del Convegno: Arianna Arisi Rota (Professore ordinario, Università di Pavia), Stefano Baldi (Ambasciatore d'Italia a Sofia), Alberto Basciani (Professore associato, Università Roma Tre), Antonio D'Alessandri (Ricercatore, Università Roma Tre), Penka Danova (Professoressa associata, ISB&CT-ABS), Svetlozar Eldarov (Professore ordinario, ISB&CT-ABS), Francesco Guida (Professore ordinario, Università Roma Tre), Daria Karaptekova (Professoressa associata, Università di Sofia),

Alexandre Kostov (Professore ordinario, ISB&CT-ABS), Luciano Monzali (Professore ordinario, Università di Bari), Ivaylo Nachev (Assistente, ISB&CT-ABS), Kiril Topalov (Professore ordinario, Università di Sofia).

Fra le tematiche che verranno affrontate figurano: “Bulgari e italiani dal Risorgimento alla Prima guerra mondiale”, “Le relazioni economiche tra l'Italia e Bulgaria (1879-1989)”, “Diplomatici italiani a Sofia dal 1879 ad oggi”, “La diplomazia italiana a Sofia nel primissimo secondo dopoguerra”.

Al Convegno si accompagnano anche altre due importanti iniziative che sono state realizzate in occasione dell'anniversario. Si tratta di una mostra con Fotografie d'epoca, realizzata dall'Amb. Stefano Baldi, nella quale i 140 anni vengono ripercorsi attraverso immagini che mettono in luce le varie fasi che hanno caratterizzato le relazioni diplomatiche fra Italia e Bulgaria. La mostra, che verrà esposta per la prima volta nel corso del Convegno, sarà poi fatta circolare in altre città ed istituzioni bulgare.

Durante il Convegno verrà inoltre presentato un volume dal titolo “*Storia delle Relazioni Diplomatiche tra Italia e Bulgaria attraverso i documenti diplomatici italiani?*” realizzato per l'occasione. Nel libro sono contenuti una selezione dei documenti diplomatici inviati dalla o all'Ambasciata d'Italia a Sofia che sono stati già ufficialmente pubblicati dal Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione internazionale italiano. Il volume presenta una straordinaria ricchezza di informazioni e permette di avere un quadro approfondito degli eventi che hanno caratterizzato i rapporti fra i due Paesi.

Il Convegno e le altre iniziative sono state realizzate con il gentile sostegno di Unicredit Bulbank e di Generali e con la collaborazione di Alitalia.

През 2019 г. се навършват 140 години от установяването на дипломатическите отношения между Италия и България.

Историята на тези отношения започва на 3 юли 1879 г., когато Доменико Брунелги е акредитиран пред княз Александър I като ръководител на Дипломатическото агентство и консулството в София. Оттогава 36 италиански дипломати под различна форма са ръководили Посолството на Италия в София.

Сред събитията за отбелязване на тази важна годишнина е Международната историческа конференция, организирана от Посолство на Италия в София в сътрудничество с Института за балканистика с Център по тракология към Българската академия на науките (ISB&CT-ABS) в рамките на изследователския проект на Института с департамента „Политически науки“ на Университета Рома Тре.

Конференцията ще се проведе в София на 27 септември 2019 г. от 9.00 до 12.30 и от 14.00 до 17.00 часа в Гранд хотел София (ул. „Генерал Гурко“ № 1). Работни езици са български и италиански, и тя е отворена за участие за желаещите, които трябва предварително да се регистрират, пишейки на адрес: sofia.eventi@esteri.it

Тази конференция ще предостави възможност за разсъждения и задълбочено разглеждане на някои исторически аспекти от двустранните отношения между двете страни от 1879 до днес благодарение на приноса на известни италиански и български учени.

Лектори на конференцията ще бъдат: Ариана Аризи Рота (професор в Университета в Павия), Стефано Балди (посланик на Италия в София), Алберто Башани (доцент в Университета Рома Тре), Антонио Д'Алесандри (научен работник в Университета Рома Тре), Пенка Данова (доцент в Института за балканистика с Център по тракология към БАН), Светлозар Елдъров (професор в Института за балканистика с Център по тракология към БАН), Франческо Гуида (професор в Университета Рома Тре), Дария Карапеткова (доцент в Софийския университет), Александър Костов (професор в

Института за балканистика с Център по тракология към БАН), Лучано Монцали (професор в Университета в Бари), Ивайло Начев (главен асистент в Института за балканистика с Център по тракология към БАН), Кирил Топалов (професор в Софийския университет).

Сред тематиките, които ще бъдат застъпени, са „Българи и италианци от Възраждането до Първата световна война“, „Икономическите отношения между Италия и България (1879-1989)“, „Италиански дипломати в София от 1879 до днес“, „Италианската дипломатия в София непосредствено след Втората световна война“.

В рамките на конференцията се провеждат други две съпътстващи я важни инициативи, осъществени послучай тази годишнината. Едната е изложба на исторически фотографии, подготвена от посланик Стефано Балди, в която се преминава през тези 140 години чрез изображения с акцент върху различните етапи, характеризиращи дипломатическите отношения между Италия и България. Изложбата, която за пръв път ще бъде показана на форума, след това ще гостува и в други български градове и институции.

По време на конференцията ще бъде представено изданието *„История на дипломатическите отношения между Италия и България чрез италианските дипломатически документи“*, специално подготвено по този повод. В книгата е направен подбор на италиански дипломатически документи, изпратени от или до Посолството на Италия в София, които вече са публикувани от италианското Министерство на външните работи и международното сътрудничество. Изданието представлява необикновено богат източник на информация, който предоставя възможност за създаване на задълбочена представа за събитията, характеризиращи отношенията между двете страни.

Конференцията и другите инициативи са осъществени с любезната подкрепа на Уникредит Булбанк и Дженерали и със сътрудничеството на Алиталия.

PROGRAMMA

Sofia, 27 settembre 2019

MATTINA

9:00 – 9:30

Sessione di apertura

Saluto inaugurale

9:30 – 10:50

Sessione I

Moderatore: Stefano Baldi

Arianna Arisi Rota (Università di Pavia)

Titolo: *“La questione orientale e la Bulgaria nell'archivio di Luigi Corti, diplomatico e ministro”*

Antonio D'Alessandri (Università Roma Tre)

Titolo: *“Bulgari e italiani dal Risorgimento alla Prima guerra mondiale”*

Daria Karapetkova (Università di Sofia)

Titolo: *“Testimonianze italiane sul giovane Stato bulgaro”*

Discussione

10:50 – 11.10 - Pausa Caffè

11:10 – 12:30

Sessione II

Moderatore: Francesco Guida

Kiril Topalov (Università di Sofia)

Titolo: *“Tre letterati bulgari e l'Italia tra la fine del XIX e l'inizio del XX secolo: Ivan Vazov, Konstantin Velichkov e Pencho Slaveykov”*

Stefano Baldi (Ambasciata d'Italia - Sofia)

Titolo: *“Diplomatici italiani a Sofia dal 1879 ad oggi: profili biografici ed iconografici”*

Alexandre Kostov (Istituto di Studi Balcanici e Centro di Tracologia - ABS)

Titolo: “*Le relazioni economiche tra l'Italia e Bulgaria (1879-1989)*”

Discussione

12:30 – 14:00 – Interruzione per Pranzo

POMERIGGIO

14:00 – 15:20

Sessione III

Moderatore: Alexandre Kostov

Luciano Monzali (Università di Bari)

Titolo: “*Giuliano Cora e le relazioni italo-bulgare nella prima metà degli anni Trenta*”

Ivaylo Nachev (Istituto di Studi Balcanici e Centro di Tracologia - ABS)

Titolo: “*La formazione degli studenti bulgari nelle Università italiane (1919-1939)*”

Svetlozar Eldarov (Istituto di Studi Balcanici e Centro di Tracologia - ABS)

Titolo: “*Le celebrazioni bulgare della festa di Cirillo e Metodio a Roma (1924 - 2019)*”

Discussione

15:20 – 15:40 - Pausa Caffè

15:40 – 17:00

Sessione IV

Moderatore: Kiril Topalov

Francesco Guida (Università Roma Tre)

Titolo: *“Segnali di guerra fredda: la diplomazia italiana a Sofia nel primissimo dopoguerra”*

Alberto Basciani (Università Roma Tre)

Titolo: *“Alleati per caso. Italia e Bulgaria durante la seconda guerra mondiale”*

Penka Danova (Istituto di Studi Balcanici e Centro di Tracologia - ABS)

Titolo: *“Le traduzioni di libri italiani in Bulgaria negli ultimi 140 anni”*

Discussione

17:00

Conclusioni

СУТРЕШНА СЕСИЯ

9:00 – 9:30

Откриване

Поздравителен адрес

9:30 – 10:50

I заседание

Модератор: Стефано Балди

Ариана Ариззи Рота (Университет в Павия)

Тема: *„Източният въпрос и България в архива на Луиджи Корти – дипломат и министър“*

Антонио Д'Алесандри (Университет Рома Тре)

Тема: *„Българи и италианци от Възраждането до Първата световна война“*

Дария Карапеткова (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)

Тема: *„Италиански свидетелства за младата българска държава“*

Дискусия

10:50 – 11.10 - Кафе пауза

11:10 – 12:30

II заседание

Модератор: Франческо Гуида

Кирил Топалов (Софийски университет „Св. Климент Охридски“)

Тема: *„Трима български писатели и Италия в края на XIX и началото на XX век: Иван Вазов, Константин Величков и Пенчо Славейков“*

Стефано Балди (Посолство на Италия в София)

Тема: *„Италианските дипломати в София от 1879 до днес: биографични и иконографски профили“*

Александър Костов (Институт за балканистика с Център по тракология - БАН)

Тема: „Икономическите отношения между Италия и България (1879-1989)“

Дискусия

12:30 – 14:00 - Обедна пауза

СЛЕДОБЕДНА СЕСИЯ

14:00 – 15:20

III заседание

Модератор: Александър Костов

Лучано Монцали (Университет в Бари)

Тема: „Джулиано Кора и италиано-българските отношения през първата половина на тридесетте години на XX век“

Ивайло Начев (Институт за балканистика с Център по тракология - БАН)

Тема: “Обучението на българските студенти в италианските университети (1919-1939)“

Алберто Башани (Университет Рома Тре)

Тема: „Случайни съюзници. Италия и България по време на Втората световна война“

Дискусия

15:20 – 15:40 - Кафе пауза

15:40 – 17:00

IV заседание

Модератор: Кирил Топалов

Франческо Гуида (Университет Рома Тре)

Тема: *„Сигнали за студена война: италианската дипломация в София непосредствено след Втората световна война между конституционни модели и кинематографски продукции“*

Светлозар Елдъров (Институт за балканистика с Център по тракология - БАН)

Тема: *„Български чествания на празника на Кирил и Методий в Рим (1924 - 2019)“*

Пенка Данова (Институт за балканистика с Център по тракология - БАН)

Тема: *„Преводите на италиански книги в България през последните 140 години“*

Дискусия

17:00

Заклучителна част

SINTESI CONTRIBUTI

RELATORI ITALIANI

Arianna Arisi Rota (Dipartimento di Scienze Politiche e Sociali,
Università degli Studi di Pavia)

***La questione orientale e la Bulgaria nell'archivio di Luigi Corti,
diplomatico e ministro***

La relazione presenta i materiali relativi alla Questione d'Oriente e alla Bulgaria conservati nelle carte private di Luigi Corti (1823-1888), diplomatico di carriera e ministro plenipotenziario in sedi come Madrid e Washington, a Costantinopoli nel 1875, nominato ministro degli Esteri nel primo governo guidato da Benedetto Cairoli e rappresentante italiano al Congresso di Berlino del 1878. Alla luce della significativa esperienza maturata negli osservatori della crisi balcanica e dei successivi incarichi come capo missione a Costantinopoli (1880-85) e a Londra (1886- 1887), l'Archivio di Luigi Corti – custodito dal Dipartimento di Scienze Politiche e Sociali dell'Università di Pavia – rappresenta una testimonianza significativa dell'interesse del singolo e del governo italiano per lo scenario balcanico nel suo complesso e per la nascente nazione bulgara: in particolare, dossier, libri di colore, selezioni di documenti diplomatici presentati alla Camera confluiti tra le carte e i libri del ministro-diplomatico documentano l'evolversi dell'attenzione dell'Italia per lo scacchiere balcanico e, in particolare, per la giovane Bulgaria.

Stefano Baldi (Ambasciata d'Italia - Sofia)

***Diplomatici italiani a Sofia dal 1879 ad oggi: profili biografici ed
iconografici***

Le relazioni diplomatiche con la Bulgaria furono stabilite poco dopo la Liberazione del Paese dalla dominazione ottomana e la firma del Trattato di Berlino del 13 luglio 1878 quando venne creato il Principato autonomo di Bulgaria.

Il primo Capo Missione fu Domenico Brunenghi che il 3 luglio 1879 venne accreditato presso S.A. il principe Alessandro I di Bulgaria in qualità di reggente l'agenzia e Consolato in Sofia e presentò al Principe le sue credenziali il 25 luglio dello stesso anno. Iniziarono così ufficialmente le relazioni diplomatiche fra l'Italia e la Bulgaria. L'Italia fu uno dei 10 Paesi (insieme a Austria-Ungheria, Belgio, Regno Unito, Germania, Russia, Paesi Bassi, Francia, Romania e Serbia) che nel 1879 per primi stabilirono relazioni diplomatiche con la Bulgaria liberata.

Da allora sono stati 36 i diplomatici italiani che, a vario titolo, hanno ricoperto l'incarico di Capo Missione dell'Ambasciata d'Italia a Sofia. È una storia lunga e ricca di eventi che viene ripercorsa in questo studio soprattutto attraverso nomi, date e ritratti di coloro che sono stati protagonisti dei rapporti istituzionali fra i due Paesi.

Alberto Basciani (Università Roma Tre)

"Alleati per caso". Italia e Bulgaria durante la Seconda guerra mondiale.

Nell'ambito delle relazioni politico e diplomatiche tra Italia e Bulgaria lo scoppio della Seconda guerra mondiale rappresentò il vertice di venti anni di rapporti bilaterali piuttosto contraddittori. Gli esiti della Prima guerra mondiale avevano posto - sia pur per motivi estremamente differenti - sia l'Italia che la Bulgaria nel novero delle potenze insoddisfatte delle decisioni prese al tavolo della pace. Eppure il comune sentire revisionista, la sostanziale inimicizia verso il nuovo Stato degli slavi del Sud e l'ostilità contro la Piccola Intesa, non rappresentarono mai elementi sufficienti per saldare una vera alleanza politica italo-bulgara. Dopo il 1929 la necessità di Sofia di dover superare la crisi economica spinse l'economia bulgara alla quasi totale integrazione con quella tedesca mentre, dal punto di vista

politico, il revisionismo, prima dello Zveno, poi di re Boris, cercò di operare in un contesto caratterizzato da buoni rapporti con i vicini balcanici. Invano l'Italia cercò di fare della Bulgaria, in diverse occasioni, il proprio pivot nella sua azione balcanica. La guerra non cambiò le cose, anzi le complicò. La Bulgaria vide con sospetto la conquista italiana dell'Albania e nell'autunno del 1940 Boris si sottrasse alle lusinghe di Mussolini di appoggiare la campagna italiana contro la Grecia con un'azione militare da Nord. In seguito il paper illustrerà come la conquista del Kosovo da parte dell'Italia nella primavera del 1941 e la sua integrazione nel Regno d'Albania, rappresentò un motivo di aperto dissidio tra Roma e Sofia che solo con molte difficoltà riuscirono a delimitare le proprie rispettive zone d'influenza. Non mancarono incidenti di frontiera, anche di una certa portata, ma soprattutto apparve chiaro quanto gli obiettivi dei due Paesi fossero discordanti: la proiezione balcanica dell'Italia e la creazione di una Grande Albania erano per i bulgari degli elementi di grave disturbo dei loro piani di espansione e dominio in Macedonia.

Antonio D'Alessandri (Università Roma Tre)

Bulgari e italiani dal Risorgimento alla Prima guerra mondiale

La relazione affronta il tema dei rapporti fra bulgari e italiani nel lungo XIX secolo, dall'epoca dei rispettivi risorgimenti nazionali alla Prima guerra mondiale. A differenza di altri movimenti balcanici di orientamento patriottico e nazionale, nel caso bulgaro, com'è noto, va registrato un certo ritardo temporale nello sviluppo di iniziative volte alla realizzazione di un'aggregazione politica statale di tipo nazionale. Fu infatti solamente nel corso degli anni Sessanta dell'Ottocento che i bulgari iniziarono a lottare in maniera sistematica contro il dominio ottomano, con l'obiettivo di istituire un proprio governo.

L'analisi si articola su due livelli principali: da un lato gli echi e la risonanza degli eventi e dei personaggi del Risorgimento italiano fra le élite politiche e rivoluzionarie bulgare e, dall'altro, la diffusione e la conoscenza della storia e della cultura bulgare in Italia. Con l'acutizzarsi della questione nazionale e lo scoppio delle insurrezioni

nel corso degli anni Settanta, nel quadro più ampio della questione d'Oriente tornata prepotentemente di attualità, i bulgari e i loro problemi nazionali divennero un tema di risonanza europea. L'Italia era nel frattempo diventata un grande Stato nazionale unitario e, inevitabilmente, i principali interlocutori del movimento bulgaro divennero gli uomini politici dei vari governi al potere a Roma, cioè l'Italia ufficiale, e soprattutto la diplomazia. Fu proprio all'indomani della costituzione del Principato bulgaro nel 1878 che furono avviate le relazioni diplomatiche fra i due Paesi, con un primo rappresentante ufficiale italiano a Sofia presso la corte del principe di Battenberg.

Le storiografie italiana e bulgara hanno ricostruito in modo accurato l'insieme di tali relazioni: dal principato di Alessandro di Battenberg alla questione della Rumelia orientale, così come dall'ascesa al trono bulgaro di Ferdinando di Sassonia Coburgo Gotha alla principale questione politica all'ordine del giorno nel giovane Stato bulgaro all'indomani della sua nascita, ossia il problema della Macedonia, vero e proprio pomo della discordia fra la Bulgaria e i suoi vicini balcanici. Lo stato delle ricerche sinora condotte consente dunque di tracciare un quadro di insieme dei rapporti fra bulgari e italiani nell'Ottocento nel tentativo di offrire una sistemazione delle conoscenze sinora disponibili e tracciare un bilancio critico sull'argomento mettendo in evidenza luci e ombre di tali rapporti.

Francesco Guida (Università Roma Tre)

Segnali di guerra fredda: la diplomazia italiana a Sofia nel primissimo dopoguerra tra modelli costituzionali e produzioni cinematografiche

Nella relazione si intende rivisitare il variegato quadro politico e il particolare clima del secondo dopoguerra in Bulgaria, che portarono alla creazione del regime comunista rimasto vigente fino al 1989. Tale rivisitazione troverà nella documentazione diplomatica italiana una sua irrinunciabile fonte e una particolare angolazione, sia in ragione di ciò che la Bulgaria poteva significare per il governo di Roma, sia per le avventurose vicende vissute dalla Rappresentanza italiana a Sofia,

dopo la profonda divisione in essa creatasi a seguito dell'8 settembre 1943. I diplomatici italiani (essenzialmente Francesco Giorgio Mameli e Pietro Vinci) che furono presenti a Sofia in quella fase storica che segnò le sorti della Bulgaria per oltre quattro decenni, si dimostrarono testimoni intelligenti e in genere ben informati. Secondo un costume storiografico consolidato, le testimonianze diplomatiche, intrecciate e confrontate con dati e testimonianze di altra natura e provenienza, serviranno soprattutto per analizzare la realtà locale nella sua varia articolazione e nei suoi sviluppi, ancor più che a delineare i rapporti tra Bulgaria e Italia e le questioni che maggiormente li caratterizzarono. Nella memoria storica diffusa degli italiani la vicenda dei regimi comunisti va scolorendo, secondo una inevitabile dinamica legata al tempo, e i Paesi dell'Europa centro-orientale, e quindi anche del Sud-est europeo, interessano (quando un interesse vi sia) soprattutto per la loro posizione all'interno dell'Unione Europea, come è giusto che sia. In tale contesto sembra opportuno allo studioso di storia fornire un modesto contributo che freni queste naturali tendenze, serbando il ricordo di un passaggio storico determinante per gli esiti cui portò.

Luciano Monzali (Università di Bari)

Giuliano Cora e le relazioni italo-bulgare nella prima metà degli anni Trenta

Obiettivo del saggio è l'analisi delle relazioni italo-bulgare nel periodo in cui Giuliano Cora fu ministro plenipotenziario presso il governo di Sofia, ovvero negli anni fra il 1931 (nomina 29 dicembre 1930) e la fine del 1934. Va detto che la missione di Cora nel paese balcanico non si rivelò particolarmente felice né di successo. Nel corso della sua permanenza in Bulgaria il diplomatico piemontese non diede mostra pienamente di quell'energia e inventiva, di quelle doti intellettuali e capacità politiche di cui era in possesso. La consultazione della sua corrispondenza diplomatica da Sofia non mostra un particolare impegno e attivismo di Cora. Interessanti e ricche di informazioni sono soprattutto le sue analisi della vita politica bulgara, grazie anche

ai buoni rapporti personali che il diplomatico piemontese seppe intrecciare con varie personalità politiche bulgare e con re Boris. La corrispondenza dedicata ai problemi di politica estera non rivela invece una particolare comprensione e attenzione di Cora ai processi diplomatici in atto nella regione balcanica in quegli anni: a tale riguardo forse il diplomatico piemontese pagò anche un certo isolamento derivante dal risiedere in un paese periferico e scontò la prassi del Ministero degli Affari Esteri dell'epoca fascista di scarsamente informare e non coinvolgere pienamente i propri rappresentanti all'estero nell'elaborazione della politica estera italiana. La prima metà degli anni Trenta, il periodo della permanenza di Cora a Sofia, fu contraddistinta dalla continuazione dell'amicizia fra Italia e Bulgaria, un'amicizia che aveva avuto una sua eclatante manifestazione con il matrimonio di Giovanna con Boris. Una delle probabili ragioni dell'invio di Cora, diplomatico esperto e non fascista, in Bulgaria fu la volontà dei vertici di Palazzo Chigi di frenare il coinvolgimento diretto della diplomazia italiana nella vita politica interna bulgara e controllare meglio i rapporti con gli irredentisti macedoni.

RELATORI BULGARI

Penka Danova (Istituto di Studi Balcanici)

Le traduzioni di libri italiani in Bulgaria negli ultimi 140 anni

Saranno tracciate e seguite le tendenze nella traduzione di libri italiani in cui si profilano tre fasi.

La prima è legata all'attività del professore e Ministro della pubblica istruzione Ivan D. Šišmanov e che si ricollega agli anni c. 1890–1930. In quegli anni viene superata la “bulgarizzazione” delle traduzioni, caratteristica del periodo del Risveglio nazionale, nonché l'uso di traduzioni da una lingua mediatrice fra l'italiano e il bulgaro (Greco, francese). I classici della letteratura italiana vengono inclusi nei programmi dei licei e dell'Università di Sofia (nella disciplina “Storia delle letterature europee”), il che ne stimola la traduzione.

Nella seconda fase che ricopre gli anni '30 e '40 del Novecento le traduzioni si moltiplicano non solo di numero, ma anche di qualità grazie alla buona preparazione linguistica e all'azione di entusiasti dell'idea di un ravvicinamento culturale bulgaro-italiano come Enrico Damiani, Giorgio Nurigiani, Petar Dragoev e altri. È un periodo in cui la letteratura classica italiana è accessibile in bulgaro prevalentemente in forma antologica, mentre si profilano alcune tendenze formatrici e caratterizzanti anche il periodo successivo: la traduzione e la diffusione di libri popolari come “Cuore” di Edmondo De Amicis o “Spartaco” di Raffaello Giovagnoli (P. Dragoev).

La terza fase ricopre il periodo postbellico. Dalla fine degli anni '50 fino ad oggi sono state tradotte la stragrande parte delle opere dei classici della letteratura italiana, da Dante a Umberto Eco, mentre nella letteratura popolare, per ovvi motivi, di straordinarie tirature godono i libri per l'infanzia o i libri scolastici (oltre quanto tradotto da P. Dragoev, si vedano “Pinocchio” e i libri di Gianni Rodari). Negli ultimi anni si delinea una nuova tendenza. Si tratta della traduzione di classici del pensiero filosofico italiano come G. B. Vico e Giordano

Bruno, nonché del libro più tradotto negli ultimi 140 anni: “Il Principe” di Niccolò Machiavelli.

Пенка Данова

Преводите на италиански книги в България през последните 140 години

Ще бъдат набелязани и проследени тенденциите в превода на италианска литература, в който се очертават три фази.

Първата може да се нарече епохата на проф. Ив. Д. Шишманов (ок. 1890–1930). По негово време се преодолява характерното за Възраждането побългаряване на преводите, както до известна степен ползването на език посредник (гръцки, френски) при превод на образци от италианската литература. Последната е включена в учебните програми на гимназиите и на Университета в дисциплината „История на европейската литература“.

Втората фаза обхваща 30-те и 40-те години на ХХ в. Преводите се увеличават числено благодарение на добрата езикова подготовка на преводачите, на ентузиазма на личности, борещи се системно за българо-италианско културно сближаване (Енрико Дамиани, Жорж Нурижан, Петър Драгоев и др.). Ако през този период класическата италианска литература е представена на български по-скоро в антологичен вид, то именно тук се очертават някои тенденции, които ще захранят масовата книга и през следващия – преводите на „Сърце“ на Едмондо де Амичис и на „Спартак“ на Рафаело Джованьоли - дело на П. Драгоев.

Третият период е свързан със следвоенния период. От края на 50-те години до днес са преведени голяма част от творбите на италианските класици – от Данте до Умберто Еко, докато в масовата литература по понятни причини на огромни тиражи се радват автори на детско-юношеска литература (освен преводите на Петър Драгоев, „Пинокио“ и книгите на Джани Родари). През последните години ясно се очертава една тенденция –

преводът на специализирана литература – сред философите е редно да се споменат Джамбатиста Вико и Джордано Бруно, както и любимецът на българския преводач от последните 140 години – Николо Макиавели и неговото произведение „Владетелят“.

Svetlozar Eldarov (Istituto di Studi Balcanici)

Le celebrazioni bulgare della festa di Cirillo e Metodio a Roma (1924 - 2019)

La prima celebrazione bulgara della festa degli Apostoli slavi St. Cirillo e Metodio (24 maggio) a Roma risale al 1924. Così è nata una tradizione con un colore brillante e contenuto culturale e storico bulgaro che dura fino ad oggi. Questa si è sviluppata rapidamente a fianco dei migliori rapporti bulgaro-italiano negli anni '20 e '30, quando in Bulgaria come visitatore e delegato apostolico risiede l'Arcivescovo Angelo Giuseppe Roncalli, il futuro Papa Giovanni XXIII, e il re Boris III sposò la principessa Giovanna di Savoia. Segue un certo declino dopo la Seconda guerra mondiale fino al 1968, quando la celebrazione si rinnova. Negli anni '70 i segni di rispetto e gratitudine verso le Apostoli slavi seminati dall'ambasciata bulgara a Roma crescono come funghi dopo la pioggia – un grandioso pannello musivo presso la tomba di san Cirillo nella basilica di San Clemente, un'esposizione bulgara nei locali presso la medesima chiesa, una scultura dei santi Cirillo e Metodio nel parco dell'ambasciata bulgara e altri. Tale “invasione bulgara cirillo-metodiana” a Roma giunse al culmine con la visita ufficiale del capo dello Stato e del partito comunista Todor Živkov e la sua udienza con Papa Paolo VI avvenuta nel 1975. Le celebrazioni continuano anche dopo che le relazioni tra Bulgaria e Italia sono state prese di mira dagli autori della “pista bulgara” nell'attentato contro Papa Giovanni Paolo II. Oggi, le celebrazioni degli Apostoli slavi a Roma sono uno dei punti salienti della celebrazione della Festa della cultura bulgara e della scrittura slava il 24 maggio.

Светлозар Елъров

Българските чествания на празника на Кирил и Методий в Рим (1924 – 2019)

Първото българско честване на Празника на Славянските апостоли Св. Св. Кирил и Методий (24 май) в Рим датира от 1924 г. Така се ражда една традиция с ярка българска окраска и културно-историческо съдържание, която пребъдва и до днес. Тя се развива бързо успоредно с добрите българо-италиански отношения през 20-те и 30-те години, когато в България като апостолически визитатор и делегат пребивава архиепископ Анджело Джузепе Ронкали, бъдещият папа Йоан XXIII, а цар Борис III се жени за княгиня Йоанна Савойска. Следва известен спад след края на Втората световна война чак до 1968 г., когато честването се подновява. През 70-те знаците на уважение и признателност към Славянските апостоли, поставяни от българското посолство в Рим, започват да никнат като гъби след дъжд – огромно мозаечно пано на гроба на Св. Кирил в базиликата „Сан Клементе“, българска музейна експозиция в същата църква, скулптурна композиция на Кирил и Методий в двора на българското посолство и др. Тази своеобразна българска „кирило-методиевска“ инвазия в Рим достига връхната си точка с посещението на държавния и партиен глава Тодор Живков и аудиенцията му при папа Павел VI през 1975 г. Честванията продължават дори като българо-италианските отношения са взети на прицел от авторите на „българската следа“ в атентата срещу папа Йоан Павел II. Днес честванията на Славянските апостоли в Рим са един от върховете при отбелязването на Празника на българската култура и на славянската писменост, 24 май.

Daria Karapetkova (Università di Sofia)

Testimonianze italiane sul giovane Stato bulgaro

Immediatamente dopo la Liberazione il giovane Stato bulgaro diventa oggetto di interesse per gli osservatori occidentali. L'Italia è tra i Paesi in cui questo interesse appare particolarmente spiccato. Ne sono testimonianza i testi di cinque autori italiani che hanno visitato o studiato la Bulgaria alla fine del XIX secolo: Attilio Brunialti – La nuova Bulgaria (1879); Arnaldo Carrera – Storia della Bulgaria (1888); Giuseppe Modrich – Nella Bulgaria unita (1889); Giuseppe Menarini – La Bulgaria e l'avvenire degli slavi (1892); Adriano Colocci – In Bulgaria (1885): ricordi di viaggio e di guerra (1893). I testi nascono dall'incontro degli osservatori italiani con la realtà bulgara – in termini di usi e costumi, ma anche di cultura e di infrastruttura urbana e di incontri diretti con i personaggi di spicco della vita sociopolitica. Ma questi libri sono anche un'occasione per riflettere sulla costruzione del nuovo Stato bulgaro, sull'impatto con lo straniero, sull'immagine presso gli europei e la lunga strada percorsa. Questa relazione tenterà di riassumere i tratti di un'epoca così come sono descritti nei testi, nonché di evidenziare i presupposti per gli intensi rapporti bilaterali il cui 140° anniversario festeggiamo quest'anno. Le testimonianze dirette, le notizie e i commenti risultano quasi interamente sconosciuti per gli storici e i lettori bulgari e potranno fornire nuove informazioni sulla visione approfondita e sistematica su quanto succedeva in terra bulgara in quell'interessante periodo romantico e simbolico per la nostra storia nazionale.

Дария Каратеткова

Италиански свидетелства за младата българска държава

Непосредствено след Освобождението младата българска държава се превръща в обект на интерес за западноевропейските наблюдатели. Италия е сред държавите, в които този интерес е особено подчертан. Свидетелство за това са репортажите и очерците на петима италиански автори, посетили или изучавали България в края на XIX в.: Атилио Бруниалти – „Новата България” (1879 г.); Арналдо Карера – „История на България”

(1888 г.); Джузепе Модрич – „В България след Съединението” (1889 г.); Джузепе Менарини – „България и бъдещето на славяните (1892 г.); Адриано Колочи – „В България (1885): пътни бележки и военни спомени” (1893). Тези текстове са за срещите на италианските наблюдатели с българското – и като нрави и обичаи, и като култура, и като градоустройство, и като запознанства с ярки фигури на обществения живот у нас. Но те са и повод за размисъл как се е изграждала новата българска държава, как са се срещали свое и чуждо, как сме изглеждали в очите на европейците и какъв е пътят, който сме извървели. Докладът ще се опита да опише картината на времето, която тези текстове рисуват, и богатите предпоставки за интензивните двустранни отношения, чиято 140-годишнина отбелязваме тази година. Преките впечатления, анализи и коментари са в преобладаващата си част непознати за българските исторически и читателски среди и с пълно основание ще внесат нова информация за един задълбочен, системен и многоъглов прочит на случвалото се по българските земи в този интересен, романтичен и знаков период от нашата национална история.

Alexandre Kostov (Istituto di Studi Balcanici)

Le relazioni economiche tra l'Italia e Bulgaria (1879-1989)

Il saggio è dedicato ai rapporti economici italo-bulgari con accento particolare sui legami bilaterali commerciali (import, export, contratti e accordi) e gli investimenti italiani in Bulgaria. Il periodo di lunga durata in esame dà la possibilità di seguire l'influenza esercitata da tanti fattori sui rapporti economici dei due paesi. La rassegna è stata ripartita in tre settori riguardanti i tre periodi storici in esame:

1. Dalla Liberazione della Bulgaria fino alla Grande guerra;
2. Il periodo che copre gli anni 1919–1940;
3. Dalla fine della Seconda guerra mondiale fino ai cambiamenti politici in Bulgaria e in Europa del 1989.

Vengono presentati le posizioni e i fatti di persone e compagnie che

hanno svolto un ruolo importante nei rapporti economici bulgaro-italiani in quegli 110 anni tra cui alla Banca commerciale italiana tocca il posto d'onore.

Александър Костов

Икономическите отношения между Италия и България (1879-1989)

Статията е посветена на италиано-българските икономически отношения, като основно внимание се обръща на двустранните търговски връзки (износ и внос, договори и споразумения) и италианските инвестиции в България. Възприетият дълъг период на изследване дава възможност да се проследи влиянието на редица икономически и политически фактори върху развитието на икономическите отношения между двете страни. Прегледът е разделен на три части, отнасящи се до три различни периода:

1. От Освобождението на България до Първата световна война;
2. Периодът от 1919 до 1940 г. и
3. От края на Втората световна война до промените в България и Европа през 1989 г.

Показани са мястото и ролята на лица и компании, играещи важна роля в италиано-българските икономически отношения през този 110 – годишен хронологичен отрязък, като случаят с Банка комерциале италиана е един от най-ярките.

Ivaylo Nachev (Istituto di Studi Balcanici)

La formazione degli studenti bulgari nelle Università italiane (1919-1939)

La relazione si pone l'obiettivo di esaminare la formazione degli studenti bulgari nelle Università italiane analizzando una serie di dati quantitativi che si riferiscono agli studenti bulgari in Italia nel periodo indicato. L'attenzione si focalizzata sui motivi che hanno determinato

la scelta dell'indirizzo dei loro studi e dell'università. Oltre ai dati statistici la relazione percorre la strada di alcuni personaggi famosi la cui preparazione professionale è collegata con l'Italia. Un'analisi cerca di stabilire fino a che punto la scelta delle Università sia questione di politica dello Stato e della presenza di legami culturali e quanto invece siano determinanti le preferenze e i contatti personali. La relazione vuole illustrare il contributo italiano alla formazione dell'élite culturale e scientifica bulgara verso la metà del secolo scorso.

Ивайло Начев

Обучението на българи в италианските висши учебни заведения (1919-1939)

Докладът има за цел да разгледа обучението на българи в италиански висши учебни заведения чрез анализа на набор от количествени данни за българските студенти в Италия през разглеждания период. Вниманието ще бъде отделено на причините за избора на специалности и учебни заведения. Освен статистическите данни докладът ще проследи пътя на отделни изтъкнати личности, чиято професионална подготовка е свързана с Италия. Ще се анализира доколко изборът на италиански учебни заведения е въпрос на държавна политика и наличието на изградени културни връзки и доколко за това роля играят фактори като личния избор и контакти. Цел на доклада е да се очертае какъв е италианският принос в оформянето на българския културен и научен елит към средата на миналия век.

Prof. Kiril Topalov (Università di Sofia)

Tre letterati bulgari e l'Italia tra la fine del XIX e l'inizio del XX secolo: Ivan Vazov, Konstantin Velichkov e Pencho Slaveykov

Nella fine del XIX e all'inizio del XX secolo in Italia hanno vissuto, si hanno ispirato della sua cultura e hanno creato una parte delle sue

опере tre delle persone più importanti della cultura e letteratura bulgara – Ivan Vazov, Pencho Slaveykov e Konstantin Velichkov. Vazov visita Italia ancora nel 1884, accompagnato dal famoso politico bulgaro Mihail Madzharov che ha lasciato nei suoi libri alcuni dei suoi impressioni del loro viaggio in Italia. Secondo lui Vazov ha voluto “vedere la terra delle belli arti e visitare la patria di Petrarca, Dante, Raffaello e Michelangelo”. Ispirato dall’Italia, il poeta ha scritto poesie eccitanti che nello stesso anno lui mette in un libro detto “Italia”. Il lavoro di uno dei creatori della cultura bulgara dello stesso periodo Konstantin Velichkov è anche connesso all’Italia. Probabilmente influenzato dal suo amico Ivan Vasov, non solo ha visitato l’Italia ma ha anche seguito la scuola di pittura del prof. Giuseppe Ciaranfi nel 1886, il quale risultato sono diverse sue opere d’arte – ritratti, composizioni, paesaggi, ecc. I suoi meravigliosi saggi “Lettere da Roma”, ispirati lo stesso della cultura e della bellezza della città eterna, sono pubblicati nel 1895. L’Italia da l’ultimo porto di vita e anche delle idee artistiche per un insoddisfatto lavoro politico di uno dei più grandi intellettuali e poeti bulgari – Pencho Slaveykov. Lui ha vissuto in esilio a Roma, Lugano, Milano e Brunate, dove muore.

Кирил Топалов

Трима български писатели и Италия в края на XIX и началото на XX век

В края на XIX и началото на XX век пребивават в Италия, вдъхновяват се от нейната култура и създават част от творчеството си трима от най-големите представители на българската литература и култура от този период – Иван Вазов, Пенчо Славейков и Константин Величков. Вазов посещава Италия през 1884 г., съпроводен от видния български политик Михаил Маджаров, който е оставил в спомените си интересни и много ценни впечатления от това тяхно пътуване. Според него Вазов е искал „да види страната на изящните изкуства, да посети отечеството на Петрарка и Данте, на Рафаело и Микеланджело”.

Вдъхновен от Италия, поетът написва вълнуващи стихотворения, които излизат през същата година в стихосбирката „Италия”. Творчеството на един от създателите на българската култура през същия период Константин Величков също е свързано с Италия. Вероятно повлиян от своя близък приятел Иван Вазов, той не само посещава Италия, но и през 1886 – 1889 г. следва живопис при проф. Джузепе Чаранфи, резултат от което са много негови живописни творби – портрети, композиции, пейзажи и др. Неговите великолепни есета „Писма от Рим”, вдъхновени също от културата на Италия и от красотата на страната, излизат през 1895 година. Италия дава последен житейски пристан и може би художествени идеи за неосъществено поетическо творчество на един от най-големите български интелектуалци и поети – Пенчо Славейков. Той живее в изгнание в Рим, Лугано, Милано и Брунате, където и умира.

SCHEDE BIOGRAFICHE

RELATORI ITALIANI

Arianna Arisi Rota

Professore ordinario di Storia contemporanea presso il Dipartimento di Scienze Politiche e Sociali dell'Università degli Studi di Pavia, dove insegna History of Diplomacy nel corso di Laurea Magistrale in inglese in "World Politics and International Relations" e Storia dell'Italia contemporanea modulo A: l'Ottocento nel corso di Laurea Magistrale interdipartimentale in "Storia d'Europa". Collabora alla cattedra di Storia contemporanea per il corso di laurea triennale in Scienze Politiche e delle Relazioni Internazionali.

È membro del Collegio docenti del Dottorato in "Storia" (Università di Pavia), per il quale ha negoziato ed è responsabile per l'accordo di cooperazione internazionale con l'École Pratique des Hautes Études-EPHE Sorbonne di Parigi.

Nel 2009 è stata Professeur invitée presso il Département d'Histoire dell'École Normale Supérieure di Parigi e nel 2016 presso l'Institut des Études Politiques di Aix-en-Provence.

È vicedirettore del Dipartimento di Scienze Politiche e Sociali e Delegato del Rettore per il Fundraising istituzionale.

Ha presentato i suoi lavori in convegni e seminari nazionali e internazionali, alcuni dei quali ha contribuito a organizzare; ha partecipato e partecipa a gruppi di ricerca internazionali, in particolare con competenza per la storia della penisola italiana e dell'Europa nel "lungo Ottocento".

È membro della direzione di «Memoria e Ricerca».

I suoi interessi di ricerca hanno inizialmente riguardato la storia della politica estera italiana e la storia della diplomazia (fine XVIII-XXI secolo), per concentrarsi poi sulla storia della mobilitazione politica nel "lungo Ottocento" (politicizzazione giovanile, circuiti locali e transnazionali della cospirazione, dell'esilio, del volontariato politico-militare, dell'associazionismo), sulla costruzione della memoria post-risorgimentale e su tematiche memoriali-identitarie in Europa, XIX-XX secolo.

Професор по съвременна история в катедра „Политически и социални науки“ в Университета в Павия, където преподава „История на дипломацията“ в магистърската програма на английски език „Световна политика и международни отношения“ и „История на съвременна Италия“ модул А „XIX век“ в междукатедрената магистърска програма „История на Европа“. Сътрудничи с катедрата по съвременна история в рамките на бакалавърската програма „Политически науки и международни отношения“.

Член е на преподавателската колегия в докторската програма по история в Университета в Павия, за която е договорила и отговаря за Споразумение за международно сътрудничество с Практическата школа за висши изследвания в Париж.

През 2009 г. е гост-професор в департамента по история на Екол нормал в Париж, а през 2016 г. в Института по политически науки в Екс-ан-Прованс.

Тя е заместник-директор на департамента по „Политически и социални науки“ и представител на ректора за институционалното фондонабиране.

Представя разработките си на национални и международни форуми и семинари, като сътрудничи и за самото организиране на някои от тях. Участва в международни изследователски групи със специфична компетентност по история на Апенинския полуостров и Европа през „дългия XIX век“.

Член е на дирекцията на списание „Memoria e Ricerca“ („Памет и изследване“).

Изследователските ѝ интереси първоначално са насочени към история на италианската външна политика и история на дипломацията (края на XVIII-XXI век), за да се съсредоточи впоследствие върху историята на политическото мобилизиране през „дългия XIX век“ (младежко политизиране, местни и транснационални конспиративни схеми, изгнание, политическо и военно доброволчество, сдружаване), изграждането на постренесансова памет и върху мемориално идентистките тематик в Европа през XIX-XX век.

Stefano Baldi

Stefano Baldi è Ambasciatore d'Italia a Sofia dal 19 settembre 2016.

È nato a Città della Pieve (Perugia) nel 1961. Laureato in Economia e Commercio presso l'Università di Roma, ed è entrato in carriera diplomatica nel 1989.

È stato Direttore della formazione del Ministero degli Affari esteri dal 2011 al 2016.

I suoi precedenti incarichi all'estero sono stati all'Ambasciata di Dar-Es-Salaam, alla Rappresentanza Permanente d'Italia presso l'O.N.U. a Ginevra, alla Rappresentanza Permanente presso l'O.N.U. a New York e alla Rappresentanza Permanente presso l'UE a Bruxelles.

Affianca da molti anni il servizio diplomatico con una assidua attività accademica. È autore e coautore di oltre venti libri dedicati alla diplomazia e alle nuove tecnologie ed è ideatore e responsabile di un blog sulla formazione dal titolo “Diplo Learning corner” e del Sito “Immaginario diplomatico” dedicato alle foto storiche di diplomatici italiani. Dal 2013 al 2016 ha condotto su Radio LUISS la trasmissione radiofonica settimanale “Diplomazia e Dintorni”, da lui ideata, dedicata alla professione del diplomatico.

<http://baldi.diplomacy.edu>

Стефано Балди е посланик на Италия в София от 19 септември 2016 г.

Роден е в Чита дела Пиеве (Перуджа) през 1961 г. Дипломира се по Икономика и търговия в Университета в Рим и през 1989 г. започва дипломатическата си кариера.

От 2011 до 2016 г. е Директор по обучението в Министерството на външните работи и международното сътрудничество.

Предишните му мандати в чужбина са били в Посолството на Италия в Дар-ес-Салам, в Постоянното представителство на Италия в ООН в Женева, в Постоянното представителство на Италия в ООН в Ню Йорк и в Постоянното представителство на Италия в ЕС в Брюксел.

От дълги години съчетава работата си на дипломат с усилена академична дейност. Той е автор и съавтор на повече от двадесет книги, посветени на дипломацията и новите технологии, създава и отговаря за блог, свързан с обучението с наименование “Diplo Learning corner” и сайта “Immaginario diplomatico”, посветен на исторически снимки на италиански дипломати. От 2013 до 2016 г. води по Радио LUISS създаденото от него седмично радиопредаване, посветено на професията на дипломата.

<http://baldi.diplomacy.edu>

Alberto Basciani

Alberto Basciani è professore associato di Storia dell'Europa orientale presso il Dipartimento di Scienze Politiche dell'Università Roma Tre, dove insegna Storia dei Balcani in età contemporanea e Storia dell'Unione sovietica e della Russia Post-comunista. È segretario dell'associazione Italiana Studi di Storia dell'Europa Centrale e Orientale (Aisseco) e responsabile scientifico del sito aisseco.org. Pur non tralasciando altre linee di ricerca (comunismo romeno, politica culturale fascista verso i Balcani ecc.) i suoi interessi di studi principali si centrano principalmente sulla storia politica del Sud-est dell'Europa negli anni tra le due guerre mondiali. Ha in corso una ricerca sulla conquista italiana dell'Albania e la sua integrazione nell'impero fascista. Numerose sono le sue pubblicazioni in riviste e libri in Italia e all'estero tre le sue monografie:

L'illusione della modernità. Il Sud-est dell'Europa tra le due guerre mondiali, Soveria Mannelli, Rubbettino, 2016, pp. 489

La difficile unione. La Bessarabia e la Grande Romania 1918-1940, Prefazione di Keith Hitchins, Roma, Aracne, 2007, pp. 413*

*Edizione in lingua romena: *Dificila Unire. Basarabia și România Mare 1918-1940*, prefață din Keith Hitchins, Chișinău – Bucarest, Editura Cartier, 2018, pp. 426

Un conflitto balcanico. La contesa fra Bulgaria e Romania in Dobrugia del Sud. 1919-1940, Prefazione di Francesco Guida, Cosenza, Periferia, 2001, pp. 229*

*Vincitore nel 2003 del premio d'onore nel concorso internazionale *Wacław Felczak – Henryk Wereszycki* indetto dalla Società degli storici polacchi e dalla Facoltà di Storia dell'Università Jagellonica di Cracovia.

Алберто Башани е доцент по История на Източна Европа в департамента „Политически науки“ на Университета Рома Тре, където преподава Съвременна история на Балканите и История на Съветския съюз и на посткомунистическа Русия. Секретар е на италианската Асоциация „Изучаване на историята на Централна и Източна Европа“ (Aisseco) и научен отговорник за сайта aisseco.org. Без да се пренебрегват другите насоки на изследователската му дейност (комунизмът в Румъния, културна политика на Балканите през фашизма и др.), неговите основни изследователски интереси са съсредоточени в областта на политическата история на Югоизточна Европа в годините между двете световни войни. Извършва

проучване върху завладяването на Албания от Италия и включването ѝ към фашистката империя. Има многобройни публикации в книги и списания в Италия и чужбина и три монографии:

Илюзия на съвременето. Европейският Югоизток между двете световни войни. Соверия Манели, Рубетино, 2016, с. 489 (на италиански език)

Трудното съединение. Бесарабия и Велика Румъния 1918-1940. Предговор от Keith Hitchins, Рим, Оракне, 2007, с. 413* (на италиански език)

*Издание на румънски език: *Dificila Unire. Basarabia și România Mare 1918-1940*, prefață din Keith Hitchins, Chișinău – Bucurest, Editura Cartier, 2018, pp. 426

Балкански конфликт. Спорът между България и Румъния за Южна Добруджа. 1919-1940, Предговор от Франческо Гуида, Козенца, Периферия, 2001, с. 229* (на италиански език)

*През 2003 г. е отличен с почетната награда на Международния конкурс *Wacław Felczak – Henryk Wereszycki*, учреден Дружеството на полските историци и Историческия факултет на Ягелонския университет в Краков.

Antonio D'Alessandri

Antonio D'Alessandri è ricercatore di storia dell'Europa orientale presso il Dipartimento di Scienze Politiche dell'Università degli Studi Roma Tre. Ha studiato presso l'Università Roma Tre e l'École normale supérieure (Institut d'histoire moderne et contemporaine – IHMC) di Parigi. È segretario dell'Associazione italiana di studi del Sud-est europeo (AISSEE). Si occupa di storia politica e culturale del Sud-est europeo in età contemporanea, con particolare riguardo all'affermazione e sviluppo dei movimenti e degli Stati nazionali. È autore di saggi apparsi in riviste e volumi. Fra le sue pubblicazioni si segnalano *Il pensiero e l'opera di Dora d'Istria fra Oriente europeo e Italia* (2007), *Sulle vie dell'esilio. I rivoluzionari romeni dopo il 1848* (2015). Ha curato i volumi *Balcani 1908. Alle origini di un secolo di conflitti* (2010, con A. Basciani), *Dopo la pioggia. Gli Stati della ex Jugoslavia e l'Albania* (2011, con A. Pitassio) e *Fra neutralità e conflitto. L'Italia, la Romania e le guerre balcaniche* (2014, con R. Dinu).

Антонио Д'Алесандри е научен работник в областта на История на Източна Европа в департамента по Политически науки в Унивреситета Рома Тре. Учил е в Унивреситета Рома Тре и в Екол нормал в Париж (Институт за модерна и съвременна история –

ИНС). Секретар е на Италианската асоциация за изучаване Югоизточна Европа (AISSEE). Занимава се със съвременна политическа и културна история на Европейския Югоизток със специално внимание към утвърждаването и развитието на национални движения и държави. Автор е на научни есета, публикувани в списания и различни издания. По-значителни негови публикации са: *Идеите и делото на Дора д'Истрия между Европейския изток и Италия* (2007, на италиански език), *По пътищата на изгнанието. Румънските революционери след 1848* (2015, на италиански език). Под негова редакция са издадени *Балкани1908. Alle origini di un secolo di conflitti* (2010, с А. Башани, на италиански език), *След дъжда. Държавите от бивша Югославия и Албания* (2011, с А. Питасио, на италиански език) и *Между неутралитет и конфликт. Италия, Румъния и Балканските войни* (2014, с Р. Дину, на италиански език).

Francesco Guida

Francesco Guida (1950) è specialista in storia dell'Europa centrale e orientale ed è professore ordinario (2001) presso l'Università Roma Tre, dove è stato Preside della Facoltà/Dipartimento di Scienze Politiche e membro del Senato accademico (2008-2018). Presiede la Conferenza Italiana di Scienze Politiche – CISPOL (dal 2013). È membro del Consiglio universitario nazionale (CUN). Presiede alcuni Centri di ricerca e Associazioni scientifiche.

Ha scritto 11 libri (alcuni tradotti in polacco, romeno, russo, spagnolo) e 180 saggi su temi storici, pubblicati in rivista o in volume in Italia ed all'estero. Le sue più recenti monografie sono *Romania*, Milano, Unicopli, 2009², e *L'altra metà dell'Europa. Dalla grande guerra ai giorni nostri*, Roma-Bari, Laterza, 2015. È stato curatore di 27 libri miscellanei; il più recente (con Penka Danova e Alexandar Kostov) è *I Balcani, la Bulgaria e l'Italia durante la guerra fredda*, numero monografico di *Études balkaniques*, LII, 2016, 4.

1987 - premio "Howard Marraro" (American Society for Italian History) per il libro *L'Italia e Risorgimento balcanico*.

2003 - *ofițer pentru merit* (Presidenza della Romania) per la sua attività scientifica nel campo della cultura e storia romena.

2012 - diploma (Ministero degli Affari Esteri di Romania) per la promozione dei valori universali nelle relazioni internazionali.

2017 - *Doctor honoris causa* (Accademia bulgara delle scienze - Istituto di studi balcanici).

Франческо Гуида (1950) е специалист по история на Централна и Източна Европа и професор (2001) в Университета Рома Тре, където е бил Декан на Факултета/Департамента по политически науки и член на Академичния сенат (2008-2018). Председател на Италианската конференция по политически науки – CISPOL (от 2013). Член на Националния университетски съвет (CUN). Оглавява изследвателски центрове и научни асоциации.

Автор е на 11 книги (някои от които преведени на полски, румънски, руски и испански език) и на 180 есета на историческа тема, публикувани в различни списания и издания в Италия и чужбина. Сред издадените му напоследък монографии са *Румъния*. Милано, Униколпи, 2009² (на италиански език), и *Другата половина на Европа. От Голямата война до наши дни*. Рим-Бари, Латерца, 2015 (на италиански език). Под негова редакция са издадени 27 книги в съавторство, най-скоро излязлата от които (в съавторство с Пенка данова и Александър Костов) е *Балканите, България и Италия по време на студената война*. Монографски номер на *Études balkaniques*, LII, 2016, 4.

Удостоен е със следните отличия:

1987 - премия "Howard Marraro" (American Society for Italian History) за книгата *Италия и Възраждането на Балканите* (на италиански език)

2003 – Орден за заслуги *ofițer pentru merit* (Президентството на Румъния) за научната му работа в областта на румънската култура и история.

2012 - диплом (Министерство на външните работи на Румъния) за лансиране на универсалните ценности в международните отношения.

Luciano Monzali

Luciano Monzali è nato a Modena il 16 febbraio 1966. È professore ordinario in Storia delle relazioni internazionali presso il Dipartimento di Scienze Politiche, Università degli studi di Bari Aldo Moro. È condirettore di “Nuova Rivista Storica”, nonché autore di numerosi studi sulla storia della politica estera italiana dall’Unità ad oggi. Fra questi ricordiamo: *L’Etiopia nella politica estera italiana 1896-1915*, Parma, Facoltà di

Giurisprudenza, Università di Parma, 1996; *The Italians of Dalmatia. From Italian Unification to World War I*, Toronto, Toronto University Press, 2009; *Il sogno dell'egemonia. L'Italia, la questione jugoslava e l'Europa centrale (1918-1941)*, Firenze, Le Lettere, 2010; *Mario Toscano e la politica estera italiana nell'era atomica*, Firenze, Le Lettere, 2011; *Gli Italiani di Dalmazia e le relazioni italo-jugoslave nel Novecento*, Venezia, Marsilio, 2015; *Giulio Andreotti e le relazioni italo-austriache 1972-1992*, Merano, Alpha Beta, 2016; *Il colonialismo italiano nella politica estera italiana 1878-1949. Momenti e protagonisti*, Roma-Milano, Società editrice Dante Alighieri, 2017; *Francesco Tommasini, l'Italia e la rinascita della Polonia indipendente*, Roma-Varsavia, Accademia polacca delle scienze, 2018.

Лучано Монцали е роден в Модена на 16 февруари 1966 г. Професор по История на международните отношения в департамент „Политически науки“ в Университет „Алдо Моро“ в Бари. Съдиректор на “Ново историческо списание”, както и автор на многобройни проучвания върху историята на италианската външна политика от Обединението до днес. По важни от тях са: *Етиопия в италианската външна политика 1896-1915*. Парма, Юридически факултет, Университет в Парма, 1996 (на италиански език); *The Italians of Dalmatia. From Italian Unification to World War I*, Toronto, Toronto University Press, 2009; *Мечтата за хегемония. Италия, югославският въпрос и Централна Европа (1918-1941)*. Флоренция, Ле Летере, 2010 (на италиански език); *Марио Тоскано и италианската външна политика в атомната ера*. Флоренция, Ле Летере, 2011 (на италиански език); *Италианците в Даламация и италианско-югославските отношения през 20 век*. Венеция, Марсилио, 2015 (на италиански език); *Джулио Андреоти и италианско-австрийските отношения 1972-1992*. Мерано, Алфа Бета, 2016 (на италиански език); *Италианският колониализъм във външната политика на Италия 1878-1949. Моменти и действащи лица*, Рим-Милано, Изд. д-во Данте Алигиери, 2017 (на италиански език); *Франческо Томазини, Италия и възраждането на независима Полша*. Рим-Варшава, Полска академия на науките, 2018 (на италиански език).

RELATORI BULGARI

Penka Danova

Penka Danova, PhD, Professore associato: Si laureò in filologia italiana presso l'Università di Sofia "San Clemente d'Ochrida" (1980). Ricercatrice nel Dipartimento "La cultura nei Balcani" dell'Istituto di studi balcanici @ Centro di tracologia "Prof. Al. Fol" presso l'Accademia bulgara delle scienze, in cui si occupa di problemi e progetti legati alla letteratura e l'arte italiana e alle traduzioni di fonti italiane per la storia dei popoli balcanici nei secc. XIV–XVIII.

Libri scientifici: „България и българите в италианската географска книжнина (XIV–XVI век)“ [*La Bulgaria e i bulgari nella letteratura geografica italiana, secc. XIV–XVI*] (2010), „Анонимна хроника за графовете Булгари (края на XVII век)“ [*Cronica anonima dei conti Bulgari, fine Seicento*] (2014), insieme con Sn. Rakova „Бенедето Рамберти и Даниело Лудовизи – двама венециански пратеници в Константинопол през 1534 година“ [*Benedetto Ramberti e Daniello Ludovisi: due inviati italiani a Costantinopoli nel 1534*] (2016), „Джовани Киаромани и неговото пътуване от Виена до Бурса през 1659 г./ / *Giovanni Chiaromanni e il suo viaggio da Vienna a Bursa fatto l'anno 1659*“ (2017).

Tra le ultime traduzioni dall'italiano in bulgaro si vedano le fonti italiane dell'Archivio di Stato di Dubrovnik, stampati bilingue ne „Дубровнички документи за историята на България и българите през XIII–XV век“, том I (1230–1403 г.), (2017) и том II (1407–1505 г.), (2018) [*Documenti ragusei per la storia della Bulgaria e dei bulgari, secc. XIII–XV, in due volumi*].

Corso lezioni sull'arte del Rinascimento italiano, Programma di Laurea magistrale "Civiltà e culture mediterranee", Facoltà di storia – Università di Sofia "San Clemente d'Ochrida".

Пенка Данова, доктор, доцент: Завършва специалност италианска филология в СУ „Кл. Охридски“ (1980). Работи в секция „Култура на Балканите“ в ИБЦТ на БАН по проблеми и проекти, свързани с италианска литература, изкуство и документация (извори за историята на балканските народи) от периода XIV–XVIII век.

Автор на научните книги „България и българите в италианската географска книжнина (XIV–XVI век)“ (2010), „Анонимна хроника за графовете Булгари (края на XVII век)“ (2014), в съавторство със Снежана Ракова „Бенедето Рамберти и Даниело Лудовизи – двама венециански пратеници в Константинопол през 1534 година“ (2016), „Джовани Киаромани и неговото пътуване от Виена до Бурса през 1659 г.// Giovanni Chiaromanni e il suo viaggio da Vienna a Bursa fatto l'anno 1659“ (2017).

Специализирани преводи на италиански извори напоследък в „Дубровнишки документи за историята на България и българите през XIII–XV век“, том I (1230–1403 г.), (2017) и том II (1407–1505 г.), (2018).

Курс лекции „Изкуството на Италианския ренесанс“ в Магистърска програма „Средиземноморски култури и цивилизации“ на ИФ – СУ „Св. Климент Охридски“.

Svetlozar Eldarov

Svetlozar Eldarov (1956) è professore e dottore di scienze storiche all'Istituto di studi balcanici & Centro di tracologia presso l'Accademia delle scienze bulgara. Si è specializzato in studi ecclesiastici presso l'Istituto Pontificio Orientale di Roma nei primi degli '90. Autore delle monografie “I cattolici in Bulgaria 1878-1989. Una ricerca storica” (2001) e “La Bulgaria ed il Vaticano 1944-1989. Relazioni diplomatiche, ecclesiastiche ed altri” (2002) e una serie di studi e articoli sulle celebrazioni bulgari della festa degli Apostoli slavi S. Cirillo e Metodio nel passato.

Светлозар Елдъров (1956) е професор и доктор на историческите науки в Института за балканистика с Център по тракология при Българската академия на науките. Специализирал е църковни науки в Папския източен институт в Рим в началото на 90-те години. Автор на монографиите „Католиците в България 1878 – 1989. Историческо изследване“ (2001) и „България и Ватикана 1944 – 1989. Дипломатически, църковни и други взаимоотношения“ (2002) и на редица студии и статии за българските чествания на празника на Славянските апостоли Кирил и Методий в миналото.

Daria Karapetkova

Daria Karapetkova è professoressa associata presso la Cattedra di studi romanzi della Facoltà di lettere classiche e moderne dell'Università di Sofia. Traduttrice e critica letteraria, insegna teoria, pratica e critica della traduzione, ricezione letteraria, nonché materie collegate allo sviluppo e le problematiche della lingua italiana contemporanea. Autrice dei volumi *Ботуша в българската литературна мода* (Ciela, 2012), *La letteratura italiana in Bulgaria. Traduzioni, mode, censura* (Carocci editore, Roma, 2016), *За ПРЕВОДА* (Colibri, 2016). Ha tradotto autori come Giuseppe Modrich, Isabella Albrizzi, Tiziano Terzani, Elena Ferrante, Beppe Severgnini, Papa Francesco. Collabora con le testate *Literaturen vestnik*, *Kultura*, la rivista *Literaturata* ecc. Per il suo primo libro ha ricevuto nel 2013 il Premio annuale dell'Unione traduttori e interpreti della Bulgaria nel campo della Teoria, storia e critica della traduzione e il Premio per esordio nel campo della critica letteraria della Facoltà di slavistica dell'Università di Sofia. Nel 2016 il suo libro *За ПРЕВОДА* ha ricevuto il Premio speciale dell'Unione traduttori e interpreti della Bulgaria. Nel 2017 le è stato conferito l'Ordine della stella d'Italia col grado di Cavaliere per i suoi meriti nello sviluppo dei rapporti bilaterali e la divulgazione della cultura italiana nel mondo. Membro dell'Unione traduttori e interpreti della Bulgaria.

Дария Карапеткова е доцент в Катедра „Романистика“ към ФКНФ на Софийския университет. Тя е преводач и литературен критик. Преподава теория, практика и критика на превода, литературна рецепция, както и дисциплини, свързани с развитието и проблемите на съвременния италиански език. Автор е на монографиите „Ботуша в българската литературна мода“ (Сиела, 2012), *La letteratura italiana in Bulgaria. Traduzioni, mode, censura* (Carocci editore, Roma, 2016), „За ПРЕВОДА“ („Колибри“, 2016). Превеждала е автори като Джузепе Модрич, Изабела Албрици, Тициано Терцани, Елена Феранте, Бепе Севернини, Папа Франциск. Сътрудничи на „Литературен вестник“, „Култура“, сп. „Литературата“ и др. Носител е на Годишна награда на Съюза на преводачите в България в областта Теория, история и критика на превода, 2013 г. – за „Ботуша в българската литературна мода“; Награда за литературоведски дебют на Факултета по славянски филологии към СУ „Св. Кл. Охридски“ – за „Ботуша в българската литературна мода“; Специална награда на Съюза на

преводачите в България за 2016 г. за изключително високо постижение в областта на теорията, историята и критиката на превода за книгата „За ПРЕВОДА“, както и на Орден „Звезда на Италия“, степен „Кавалер“, връчен през 2017 г., за особени заслуги в развитието на двустранните отношения и популяризирането на културата на Италия по света. Член на Съюза на преводачите в България.

Alexander Kostov

Membro Corrispondente dell'Accademia Bulgara delle Scienze e Professore ordinario presso l'Istituto di studi balcanici & Centro di tracologia "Prof. A. Fol" – ABS

Si è specializzato in economia e storia in Svizzera, Germania, nei Paesi Bassi e in Francia. Dal 2010 al 2018 è stato Direttore dell'Istituto di studi balcanici & Centro di tracologia "Prof. A. Fol" dove al presente è Presidente del Consiglio Scientifico. Interessi e studi nel campo della storia balcanica dell'Età moderna e contemporanea con accento particolare sugli aspetti socio-economici. È autore di più di cento monografie e saggi, pubblicati in Bulgaria e in altri quattordici paesi. Ha insegnato all'Università di Sofia "San Clemente d'Ochrida" e in altre università bulgare e straniere. Responsabile di progetti di ricerca nazionali e internazionali fra cui quelli con la Harvard University (USA), l'Università Roma-tre (Italia) e altri. Dal settembre del 2015 è Presidente dell'Association Internaionale d'Études du Sud-Est Européen (AIESEE), fondata nel 1963 sotto il patrocinio della UNESCO.

Професор по балканска история в Института за балканистика с Център по тракология при БАН. Член-кореспондент на Българската академия на науките. Специализирал е икономика и история в Швейцария, Германия, Нидерландия и Франция. От 2010 г. до 2018 г. е директор на Института за балканистика с Център по тракология при БАН, а понастоящем е председател на Научния му съвет. Основните му занимания са в областта на модерната и съвременната балканска история и преди всичко със социално-икономическите ѝ аспекти. Автор е на над 100 монографии и научни статии, публикувани в България и още 14 държави. Преподавал е в СУ „Св. Климент Охридски“ и други български и чуждестранни университети (Италия, Франция, Германия). Ръководител е на

многобройни международни и национални проекти, сред които са и такива с Харвардския университет (САЩ) и Университета „Рома-тре“ (Италия) и др. От септември 2015 г. е президент на създадената през 1963 г. под егидата на ЮНЕСКО *Международната асоциация за изследване на Югоизточна Европа* (AIESEE).

Ivaylo Nachev

Ivaylo Nachev ha conseguito il titolo dottore di ricerca in storia presso l'Università di Sofia ed è assistente presso l'Istituto di studi balcanici & Centro di tracologia presso l'Accademia bulgara delle scienze. I suoi principali interessi di ricerca sono concentrati nei settori della Storia dei Balcani del XIX – XX secolo, Storia sociale e civica, Storia delle scienze e delle tecnologie. Tra le sue recenti pubblicazioni, come autore e co-autore, figurano le ricerche *“Sofia e la modernità balcanica”* e *“Fabbriche e personaggi. L'Industria di Sofia dalla Liberazione fino agli anni 40 del XX secolo”*. Dott. Nachev ha inoltre pubblicato articoli in diverse riviste scientifiche e negli ultimi anni ha partecipato a una serie di conferenze scientifiche.

Ивайло Начев е доктор по история от Софийския университет и главен асистент в Института за балканистика с Център по тракология при БАН. Основните му изследователски интереси са в областта на балканската история XIX – XX век, социалната и градската история, историята на науката и технологиите. Сред последните му публикации са изследванията (като автор и съавтор) *„София и балканската модерност „* и *„Фабрики и личности. Софийската индустрия от Освобождението до 40-те години на XX век“*. Д-р Начев е публикувал освен това статии в различни научни списания и има серия от участия в научни конференции през последните години.

Kiril Topalov

Nell'arco della sua lunga carriera di scienziato, docente e scrittore il prof. Topalov, specializzato in storia della letteratura bulgara e greca del XVIII e XIX secolo, ha insegnato in molte università bulgare, è stato lettore

all'Università di Aix-en-Provence, Francia. Numerosi sono gli incarichi che ha ricoperto e le onorificenze che gli sono state conferite.

Membro dell'Unione degli scrittori bulgari (1980), dell'Associazione degli scrittori bulgari (1993), dell'Unione dei giornalisti (1996) e dell'International PEN club (1990). Vice presidente dell'Unione dei filologi balcanisti (1990-1995). Membro dell'Accademia mondiale ellenistica "Arcadia"(1988) e dell'Accademia internazionale di studi ellenistici "Kozmas Etolo" (2000). Membro onorario dell'Unione dei traduttori greci (1998) e dell'Unione nazionale degli scrittori greci (2001). Direttore della Biblioteca Nazionale "Santi Cirillo e Metodio" (1997-1998), amministratore del Fondo „Ricerche scientifiche“ (2011-2012), segretario del Presidente della Repubblica di Bulgaria per la cultura, la spiritualità e l'identità nazionale (2012-2013). Ambasciatore di Bulgaria ad Atene (1998 – 2002) e in Vaticano (2013-2019). È insignito dell'Ordine "Cirillo e Metodio – primo grado", della "Grande croce della Fenice" (onorificenza greca), del segno onorifico della città di Atene, delle onorificenze più alte del Vaticano e del Sovrano Ordine di Malta, dell'ordine del Principe di Montenegro „Nicola I" e altri.

Prof. Topalov è autore di ricerche monografiche, di numerosi studi, articoli, relazioni scientifiche e recensioni, di romanzi (tradotti in altre lingue, da alcuni dei film) e di spettacoli, presentati sul palcoscenico nazionale ed estero.

В дългогодишната си научна, преподавателска и писателска дейност проф. Топалов - специалист по история на българската и гръцката литература от XVIII и XIX в. - преподава в много български университети, през 1992 – 1994 е лектор по български език и култура в Университета в Екс-ан-Прованс, Франция. Многобройни са изпълняваните от него длъжности и почетните звания, с които е удостоен:

Член на Съюза на българските писатели /1980/, на Сдружение на български писатели (1993), на Съюза на журналистите /1996/ и на международния ПЕН (1990). Зам.-председател на Съюза на филолозите-българисти /1990-1995/. Член на Световната елинистична академия „Аркадия“ /1988/ и на Международната академия за елинистични изследвания „Козмас Етолос“ /2000 /. Почетен член на Съюза на гръцките преводачи /1998/ и на Националния съюз на гръцките писатели (2001). Директор на Народната библиотека „Св.Св. Кирил и Методий“ /1997-1998/,

управител на Фонд „Научни изследвания“ (2011-2012), секретар на президента на Република България за култура, духовност и национална идентичност (2012-2013). Посланик в Атина /1998 - 2002/ и във Ватикана (2013-2019). Носител на орден „Кирил и Методий - Първа степен“, на „Големия кръст на Феникс“ (гр.), на Почетния знак на града Атина, на най-високите дипломатически ордени на Ватикана и Суверенния малтийски орден, на Черногорския княжески орден „Никола I“ и др.

Проф. К. Топалов е автор на монографични изследвания, многобройни студии, статии, научни доклади и рецензии, на романи (някои преведени на чужди езици и филмирани) и пиеси, поставяни на български и чужди сцени.

140

 UniCredit Bulbank

Alitalia